

Phía sau bức màn bảo tồn: Hoạt động gây nuôi hổ tại các trang trại tư nhân cần phải chấm dứt

Những người gây nuôi hổ hiện nay có thể khiến tất cả chúng ta tin rằng họ đang bảo tồn hổ. Theo ước tính gần đây thì Việt Nam chỉ còn khoảng 30 con hổ trong tự nhiên. Với con số ít ỏi này thì có vẻ như chúng ta nên tập trung gây nuôi hổ để khi những con hổ cuối cùng bị săn bắt, chúng ta vẫn còn hổ trong môi trường nuôi nhốt.

Có lẽ vì vậy mà các chủ trang trại gây nuôi hổ luôn tự gắn cho mình cái mác “nhà bảo tồn”, đang ngày đêm canh gác và bảo vệ tương lai của loài hổ Việt Nam. Nhưng họ là ai? Thực sự họ đang gây nuôi hổ vì mục đích gì? Để bảo tồn, hay chỉ đơn giản là đang nguy trang cho hoạt động kinh doanh bí mật siêu lợi nhuận?

Kết quả cuộc điều tra gây nuôi và buôn bán hổ kéo dài 12 tháng do ENV và các cơ quan chức năng phối hợp thực hiện cho thấy khả năng có ít nhất 3 trong số 7 trại hổ có liên quan đến việc buôn bán hổ. Một số chủ trại không báo cáo chính xác số hổ sinh và hổ chết, nhằm mục đích tuồn chúng ra thị trường. Một chủ trại hổ khác bị nghi ngờ có buôn lậu hổ và các loài động vật hoang dã khác từ nước ngoài về Việt Nam, thậm chí là từ châu Phi về.

Kết quả điều tra của ENV cũng cho thấy việc giám sát các trại hổ vẫn còn không nhất quán, kém hiệu quả và các cơ quan chức năng địa phương nhìn chung còn thiếu năng lực trong việc giám sát, phát hiện và xử lý các vi phạm tại các trang trại.

Hơn nữa, nhiều chủ trại còn tận dụng tầm ảnh hưởng và các mối quan hệ để lách luật, trong khi vẫn khẳng định với công luận rằng mình đang bảo vệ hổ.

“Bất kỳ người nào gây nuôi hổ đều nhằm mục đích duy nhất là... sinh lợi nhuận. Đơn giản vì việc gây nuôi hổ quá tốn kém để phục vụ cho bất kỳ một mục đích nào khác (Trích lời một chủ trại hổ ở Việt Nam).

Nếu thực sự nhân nuôi hổ trong điều kiện nuôi nhốt để phục vụ cho mục đích bảo tồn thì trách nhiệm và chương trình đó phải hoàn toàn do nhà nước thực hiện chứ không phải do các chủ trang trại tư nhân được giám sát lỏng lẻo và dễ dàng bị lợi nhuận chi phối.

Một chương trình gây nuôi hổ thành công đòi hỏi sự đánh giá thận trọng thành phần gen của các cá thể hổ nuôi nhốt từ các nhà quản lý và các nhà khoa học, đảm bảo sự đa dạng nguồn gen lâu dài. Tập tính của hổ tự nhiên cũng phải được duy trì cho hổ nuôi nhốt để đảm bảo các thể hệ sinh ra trong điều kiện nuôi nhốt có thể thả được về tự nhiên. Gây nuôi bảo tồn phải là một kế hoạch dài hạn mới đạt được kết quả bảo tồn loài.

Các trại gây nuôi hổ hiện nay tập trung vào mục tiêu sinh sản chứ không phải bảo tồn, vì vậy nhà nước nên cấm hoạt động gây nuôi tại các trại này, cân nhắc thận trọng và chỉ cho phép gây nuôi hổ tại các cơ sở do nhà nước quản lý chặt chẽ như các vườn thú với kế hoạch chiến lược dài hạn đảm bảo cho việc bảo tồn gen.

Một số phát hiện quan trọng trong quá trình điều tra nạn buôn bán hổ

Từ tháng 3 năm 2009 đến tháng 3 năm 2010, ENV phối hợp với một số cơ quan chức năng đã tiến hành điều tra về nạn buôn bán hổ ở Việt Nam. Dưới đây là những phát hiện quan trọng trong quá trình điều tra:

- Kể từ năm 2006, Phòng Bảo vệ Động vật Hoang dã của ENV đã lưu trữ 104 vụ vi phạm về hổ. Trong đó có 16 vụ liên quan tới việc bắt giữ 29 con hổ (bao gồm hổ đông lạnh, bộ phận cơ thể hoặc xương hổ, chỉ có một vụ liên quan đến hai cá thể hổ sống. Các cá thể hổ bắt giữ được khẳng định không có nguồn gốc từ tự nhiên).
- Các cơ sở tư nhân đang nuôi nhốt 84 cá thể hổ (số liệu năm 2009). Tất cả các cá thể hổ ban đầu của các trại hổ tư nhân này được mua bán hoặc có nguồn gốc trái phép.
- Ba trong số bảy trại hổ bị nghi ngờ có dấu hiệu liên quan đến hoạt động buôn bán hổ trái phép dựa trên lời khai của các nhân chứng, hoạt động bất hợp pháp liên quan đến các trại hoặc các ghi nhận về số lượng cá thể hổ sinh ra hoặc chết đi không được báo cáo.
- Việt Nam là một thị trường chính tiêu thụ hổ buôn lậu từ các nước như Lào, Cam-pu-chia, Thái Lan, Mi-an-ma, Ma-lai-xi-a...
- Cửa khẩu Cầu Treo, Hà Tĩnh là điểm nóng của nạn buôn bán hổ trái phép từ nước ngoài vào Việt Nam.
- Một số đối tượng chính đã được xác định là điều khiển phần lớn mạng lưới buôn lậu hổ vào Việt Nam. Trong đó bao gồm cả một số chủ đầu tư của trại nuôi hổ ở Lào, nguồn cung cấp hổ chính vào Việt Nam.
- Cao hổ được chế biến từ xương hổ hoặc hổ đông lạnh nguyên con. Những khách hàng mua cao hổ thường thông qua các mối quan hệ cá nhân với các đối tượng môi giới, chứng kiến quá trình chế biến để đảm bảo chất lượng sản phẩm, rất ít khi mua các sản phẩm có sẵn tại hiệu thuốc.
- Cao hổ chủ yếu được tiêu thụ trong nước, không xuất khẩu ra nước ngoài.
- Những án phạt buôn bán hổ trái phép cho đến nay vẫn chưa đủ mạnh để ngăn chặn triệt để tội phạm buôn bán hổ. Theo điều tra của ENV, trong tổng số 27 đối tượng bị bắt giữ liên quan đến 16 vụ buôn bán hổ, chỉ có 2 người trong số này bị phạt tù, 2 người khác trắng án, số còn lại hưởng án treo.
- Hầu hết các đối tượng bị bắt giữ chỉ là người môi giới hoặc buôn bán nhỏ lẻ. Cơ quan chức năng dường như chưa quyết tâm truy tìm những đối tượng chủ chốt điều hành đường dây buôn bán hổ.

Một cá thể hổ đông lạnh bị Cảnh sát môi trường tịch thu năm 2008

Ảnh: Trần Văn Cường, Cảnh sát môi trường Hà Nội

Tiêu hủy nhân đạo:

Giải pháp nên xem xét khi xử lý động vật tịch thu

Một trong những vấn đề khó khăn nhất mà các cơ quan chức năng bảo vệ động vật hoang dã hiện nay đang phải đối mặt là xử lý tang vật động vật hoang dã tịch thu được. Nếu động vật là loài bản địa tại địa bàn tịch thu và vẫn khỏe mạnh, các cơ quan chức năng thường thả chúng về tự nhiên. Đây là giải pháp được coi là hợp lý nhất vì nhiều người cho rằng động vật sau khi được thả có thể nhanh chóng thích nghi với điều kiện sống mới. Đây là giải pháp tốt nên phát huy, bởi nó phù hợp với quan điểm bảo tồn động vật hoang dã.

Điều đáng buồn là thực tế rất ít động vật hoang dã được thả lại tự nhiên có thể sống sót được, phần nhiều chúng bị ăn thịt, bị bệnh, chết hay đơn giản là bị bắt lại trước khi chúng kịp thích nghi. Số còn lại có thể tồn tại và hy vọng rằng việc thả lại tự nhiên không truyền bệnh hoặc không gây tác động gì đến hệ sinh thái địa phương, thì khi đó mục tiêu của giải pháp thả lại tự nhiên mới đạt được.

Một giải pháp quan trọng nữa là chuyển giao động vật hoang dã về các trung tâm cứu hộ hoặc vườn thú. Giải pháp này có thể mang lại cho động vật nhiều cơ hội tồn tại hơn (ít nhất là một số loài), và làm giảm các nguy cơ của giải pháp thả về tự nhiên.

Các trung tâm cứu hộ, trung tâm bảo tồn, vườn thú thường có thuận lợi là có thể đề xướng các chương trình nhân nuôi bảo tồn các loài nguy cấp nhất, giáo dục, nghiên cứu và bảo tồn nguồn gen. Chuyển giao các loài nguy cấp nhất về các cơ sở này chính là giải pháp đầu tiên nếu phương án thả lại tự nhiên không phù hợp hoặc không khả thi.

Một giải pháp phổ biến mà các cơ quan chức năng thường áp dụng là bán thanh lý lại các động vật tịch thu cho các đối tượng buôn bán và chủ trại động vật hoang dã. Như vậy cơ quan chức năng vừa xử lý được động vật tịch thu vừa nộp ngân sách nhà nước. Một số ý kiến cho rằng sau đó số động vật tịch thu này sẽ được chuyển về các trại gây nuôi động vật hoang dã, tạo cơ sở để gây nuôi trong tương lai và đem lại lợi nhuận lớn cho các chủ trại.

Tuy nhiên, vấn đề là các cơ quan chức năng hiện không biết động vật sau khi bán thanh lý sẽ đi đâu nhưng có vẻ hầu hết đều bị đưa trở lại thị trường. Hơn nữa, các chuyên gia cũng khẳng định rằng việc bán đấu giá các động vật hoang dã tịch thu vô hình chung làm gia tăng tình trạng buôn bán trái phép bằng cách hợp pháp hóa số động vật tịch thu. Cơ quan chức năng bảo vệ động vật hoang dã vô tình trở thành một đầu mối trung gian trong hoạt động buôn bán động vật hoang dã.

“Về cơ bản, vai trò của lực lượng kiểm lâm là bảo vệ rừng, bảo vệ động vật chứ không phải là làm tăng nguồn ngân sách quốc gia thông qua các hoạt động thanh lý động vật hoang dã.”

Một số cán bộ kiểm lâm đã bày tỏ lo ngại về vấn đề này, họ cho rằng việc bán động vật hoang dã đã đi ngược lại trách nhiệm của một kiểm lâm viên.

Cho dù đã được nhìn nhận đúng đắn, vấn đề đặt ra đối với các cơ quan kiểm lâm là phải xử lý thế nào với số lượng lớn rắn, kỳ đà... tịch thu được, khi mà không thể thả về tự nhiên, càng không thể chuyển giao về các trung tâm cứu hộ hay vườn thú địa phương vì không đủ chỗ tiếp nhận.

Tiêu hủy nhân đạo cũng là một giải pháp khác nên được xem xét khi xử lý động vật tịch thu trong trường hợp không thể thả về tự nhiên hay chuyển giao cho các cơ sở cứu hộ. Một số người cho rằng việc tiêu hủy một con vật đang khỏe mạnh là tàn nhẫn mà không nghĩ rằng đó là cách ngăn chặn động vật hoang dã bị đưa trở lại đường dây buôn bán. Thậm chí một số khác còn cho rằng tiêu hủy động vật hoang dã là “ném tiền qua cửa sổ”.

Vấn đề đặt ra là xử lý ra sao với những cá thể ĐVHD được tịch thu nhưng không thể thả về tự nhiên và cũng không được các trung tâm cứu hộ tiếp nhận vì quá tải.

Ảnh: Cảnh sát môi trường TP. Hồ Chí Minh

ENV ủng hộ quan điểm lựa chọn tiêu hủy nhân đạo và không đồng tình với một số quan điểm khác trong việc quyết định số phận của động vật hoang dã tịch thu. Tiêu hủy một lô hàng tê tê tịch thu có vẻ tàn nhẫn và lãng phí. Tuy nhiên, để chúng bị thanh lý, đưa trở lại đường dây buôn bán và sau đó bị giết trên bàn nhậu hay chết khi bị nuôi nhốt thì tiêu hủy là một giải pháp nhân đạo. Được xử lý bằng hình thức này, tê tê sẽ “đón nhận” một cái kết nhẹ nhàng và nhanh chóng, tình trạng buôn bán động vật hoang dã cũng giảm đi.

Tiêu hủy một lô hàng tê tê có thể không tạo được nguồn thu cho ngân sách nhà nước như bán thanh lý. Tuy nhiên, nhà nước vẫn còn rất nhiều biện pháp tăng nguồn thu hơn là bán đấu giá

động vật tịch thu. Các chế tài xử phạt hành chính thật nặng và truy tố trách nhiệm hình sự đối với các đối tượng buôn lậu chính là một trong các biện pháp. Ngoài ra việc tịch thu các phương tiện sử dụng trong buôn lậu cũng giúp tăng nguồn thu ngân sách.

Nếu muốn bảo tồn các loài động vật hoang dã trong thời đại kinh tế phát triển nhanh chóng hiện nay, chúng ta phải chấm dứt sự tham gia của các cơ quan kiểm lâm trong hoạt động buôn bán động vật hoang dã. Việc bán đấu giá động vật tịch thu là không trái luật, tuy nhiên việc cho phép cán bộ kiểm lâm bán thanh lý động vật hoang dã tịch thu là đi ngược lại với mục đích bảo tồn. Để bảo vệ ĐVHD cần phải chấm dứt hoạt động bán thanh lý.

Kiểm lâm tỉnh Quảng Nam đang chuẩn bị thả rắn và các ĐVHD khác tịch thu được về tự nhiên

Ảnh: Kiểm lâm Quảng Nam

Các giải pháp xử lý động vật tịch thu theo thứ tự ưu tiên

(1) **Thả lại tự nhiên:** Nếu đáp ứng được các điều kiện và địa điểm thích hợp, giải pháp đầu tiên là thả động vật hoang dã về tự nhiên. Động vật phải khỏe mạnh để không truyền bệnh cho các quần thể khác trong môi trường, sinh cảnh phải phù hợp, động vật được thả có phân bố ở khu vực thả, và phải xem xét các tác động đến hệ sinh thái (chẳng hạn, loài rắn ăn thịt nếu thả vào tự nhiên sẽ gây hại cho các quần thể chim hoang dã).

(2) **Chuyển giao cho các cơ sở cứu hộ hoặc các vườn thú, các chương trình bảo tồn:** Việc chuyển giao cho các cơ sở cứu hộ đặc biệt quan trọng đối với các loài động vật nguy cấp, không chỉ các loài được bảo vệ trong Nghị định 32 mà còn đối với các loài có tên trong Sách Đỏ Việt Nam, Sách Đỏ IUCN. Tuyệt đối không bán các loài động vật nguy cấp. Trong bất kỳ hoàn cảnh nào, bán thanh lý các loài động vật nguy cấp là vô trách nhiệm và đi ngược lại vai trò bảo vệ động vật hoang dã của cơ quan Kiểm lâm.

(3) **Tiêu hủy nhân đạo:** Đây là giải pháp nên được lựa chọn nếu động vật tịch thu không thể thả về tự nhiên hay chuyển giao các cơ sở cứu hộ, vườn thú, chương trình bảo tồn. Quan điểm tiêu hủy có thể gây lãng phí và chưa được xã hội chấp nhận. Tuy nhiên xét về phương diện bảo tồn thì đây là công cụ quan trọng và mang tính nhân đạo nên cần được sử dụng trong một số hoàn cảnh thích hợp nếu không muốn động vật bị quay lại con đường buôn bán.

ENV sẵn sàng hỗ trợ các cơ quan chức năng xử lý động vật tịch thu về:

- Định loại
- Xác định các cơ sở cứu hộ phù hợp cho loài động vật tịch thu
- Liên kết các cơ quan chức năng với các chuyên gia
- Tuyên truyền về các vụ việc thành công, nỗ lực của các cơ quan chức năng trên các phương tiện thông tin đại chúng
- Hỗ trợ kỹ thuật khác với các vụ việc cụ thể

Hãy gọi đến đường dây nóng 1800-1522 để được hỗ trợ.

Đội trưởng đội cảnh sát bắt quả tang trại gấu bán mật gấu cho khách du lịch

Cảnh sát đã theo dõi một trang trại gấu vài tháng nay. Chủ trại tên Việt đang nuôi nhốt 35 con gấu và điều hành hoạt động bán mật gấu cho du khách. Hầu hết khách hàng đều từ Hàn Quốc, đến trại gấu bằng các xe du lịch to gần như hàng ngày, trực tiếp chứng kiến cảnh chích hút mật gấu, uống thử rượu mật gấu, sau đó mua mật gấu của trại mang về Hàn Quốc. Việt thông đồng với một người Hàn Quốc tên Kim, người chịu trách nhiệm tìm kiếm khách từ Hàn Quốc đưa sang Việt Nam. Một người Hàn Quốc khác là Yeong chịu trách nhiệm quản lý các đoàn khách.

Đó là một ngày khá nắng nóng. Nhân viên bảo vệ phải lánh vào bóng râm để tránh nắng. Có một đoàn khách khá đông vừa vào trang trại. Đại úy Sơn, đội trưởng chuyên án ngồi trong một quán cà phê tại vị trí có thể quan sát được lối vào trang trại chỉ đạo nhóm trinh sát qua điện thoại, ra hiệu cho nhóm trinh sát bắt đầu sang đường để tiến vào trại.

Sau đó, anh nhanh chóng đứng dậy, băng qua đường, đến cổng vào trang trại và giơ thẻ cảnh sát, đề nghị bảo vệ mở cổng. Nhân viên bảo vệ bất đắc dĩ phải đồng ý mở cổng, và nghĩ rằng hôm nay có lẽ sẽ là ngày cuối cùng anh ta làm việc tại trang trại này. Ngay khi cổng vừa mở, một đoàn xe cảnh sát tiến đến, lao thẳng vào cổng, phanh két và dừng lại ngay trước lối vào trại.

Một số nhân viên trại tìm cách trì hoãn cảnh sát tiến vào trại nhưng bọn chúng nhanh chóng bị bắt giữ và còng tay.

Các trinh sát tiến vào phòng lớn và nhìn thấy một con gấu được đặt nằm ngửa giữa bàn, ngay trước căn phòng đầy khách Hàn Quốc, ai nấy đều bàng hoàng. Quản lý trang trại và ông Yeong ngay lập tức bị bắt, cùng với 1 bác sĩ thú y và 2 nhân viên khác. Hơn 200 lọ mật gấu và các thiết bị, dụng cụ chích hút mật bị tịch thu làm vật chứng.

Một phiên dịch tiếng Hàn giúp lấy lời khai của các du khách Hàn Quốc đang có mặt trong phòng, đại úy Sơn khuyến cáo họ là mua mật gấu ở Việt Nam là vi phạm pháp luật Việt Nam. Tuy nhiên, sau đó không có du khách nào bị bắt giữ, bởi mục tiêu của cảnh sát là tên Việt và các cộng sự của hắn trong hoạt động chích hút và bán mật gấu trái phép tại trang trại.

Việt “nói nhỏ” với đại úy Sơn rằng anh ta có mối quan hệ với một số nhân vật quan trọng và họ sẽ giải quyết vấn đề này. Đại úy Sơn không quan tâm đến điều đó, và đặc biệt khi Việt đưa cho anh một khoản tiền lớn nhờ giúp đỡ, anh đã thêm tội danh hối lộ vào bản án đang chờ Việt phải đối mặt.

Những tuần tiếp sau đó, Việt luôn tìm mọi cách nhờ các mối quan hệ thân quen “chạy án” giúp cho mình. Tuy nhiên, các mối quan hệ thân hữu này đều nói rằng anh ta đã vi phạm pháp luật, rằng trách nhiệm của họ là tránh không can thiệp vào vụ việc. Anh ta phải tự xoay sở lấy.

Một số nhân viên của Việt tỏ ra ăn năn và thành khẩn khai báo về hoạt động của trang trại với hy vọng được hưởng sự khoan hồng của pháp luật. Việt đã bị kết tội bán các sản phẩm từ động vật nguy cấp và âm mưu hối lộ cảnh sát. Việt bị tuyên án 4 năm tù giam theo quy định của Bộ luật hình sự sửa đổi cho phép tăng khung hình phạt đối với các đối tượng vi phạm liên quan đến các loài động vật hoang dã được bảo vệ. Một số nhân viên của Việt bị xử phạt hành chính và cho hưởng án treo. Ông Yeong bị thu hồi thị thực và trục xuất về nước.

Trang trại của Việt phải đóng cửa và toàn bộ tài sản bao gồm một số xe, thiết bị, bất động sản mua được từ lợi nhuận do bán mật gấu cho khách du lịch đã bị tịch biên và bán đấu giá, thu hơn 2,5 tỷ đồng nộp ngân sách nhà nước.

Toàn bộ 25 con gấu tại trang trại của Việt đã được chuyển giao cho Trung tâm cứu hộ gấu tại Vườn quốc gia Tam Đảo để chăm sóc và cứu hộ.

Trong mấy tuần tới, Sơn và đội chuyên án tiến hành chấp nối thông tin từ các công ty du lịch và kiểm tra sổ sách, chứng từ kế toán của trang trại, và đã thấy được vai trò quan trọng của ông Kim, đối tác người Hàn Quốc của Việt. Lệnh bắt khẩn cấp Kim được ban hành, tuy nhiên ngay sau đó cơ quan điều tra xác định rằng Kim không còn ở Việt Nam. Đại úy Sơn đã nhờ các đồng nghiệp ở cơ quan cảnh sát quốc tế giúp đỡ, và thông tin về Kim ngay sau đó được chuyển cho cơ quan chức năng Hàn Quốc. Một tháng sau, Kim bị bắt trong khi đang ăn tối tại một nhà hàng ở thành phố Sê-Un. Kim phải đối mặt với mức án liên quan đến vai trò của mình tại doanh nghiệp kinh doanh trá hình dưới hình thức trại gấu.

Các chủ trang trại gấu và các đối tượng hiện đang có hoạt động kinh doanh tương tự nhanh chóng rút cho mình bài học từ Việt. Nhiều chủ trang trại đã đóng cửa ngay để tránh nguy cơ đi tù và tịch biên tài sản. Các công ty du lịch Hàn Quốc hiện đang đối mặt với nguy cơ đóng cửa và truy cứu trách nhiệm hình sự nếu sự việc tiếp tục xảy ra, ngay lập tức ngừng cung cấp khách du lịch đến trang trại. Ngành kinh doanh du lịch mật gấu ở Việt Nam đã chấm dứt, gây dựng hình ảnh một Việt Nam làm tốt công tác bảo tồn gấu trong mắt cộng đồng quốc tế.

Đội trưởng Sơn được Ủy ban Nhân dân tỉnh tuyên dương về những nỗ lực vượt bậc trong việc điều tra và phơi bày hoạt động của trang trại nuôi nhốt gấu trái phép trong tỉnh.

Các quan chức có mối quan hệ thâm giao với Việt đã chứng tỏ một điều rằng các quan hệ hay bạn bè sẽ không bị lạm dụng để ảnh hưởng tới sự nghiêm minh của luật pháp Việt Nam.

Nhờ nỗ lực của đại úy Sơn cùng với chế tài xử phạt nghiêm khắc, số lượng gấu buôn lậu vào các trang trại ở Việt Nam sẽ giảm xuống trong năm tiếp theo, kéo theo số lượng trang trại gấu cũng giảm.

Các cơ quan thực thi pháp luật và các chi cục kiểm lâm bắt đầu thực thi một cách nghiêm minh pháp luật bảo vệ động vật hoang dã nguy cấp. Luật đi vào hoạt động, số người vi phạm luật giảm một cách đáng kể. Số lượng cá thể của một số loài nguy cấp nhất bắt đầu được phục hồi khi đã được bảo vệ và “để yên” sinh sống trong tự nhiên.

Đại úy Sơn tỉnh giấc.

Câu chuyện của Đại úy Sơn là hư cấu. Tuy nhiên, giấc mơ của anh cho thấy Việt Nam có thể bảo vệ được các loài gấu và các loài động vật hoang dã khác khỏi nguy cơ tuyệt chủng. Thực thi pháp luật hiện hành, được hậu thuẫn bởi chế tài xử phạt nghiêm minh, lòng quyết tâm và dưới sự chỉ đạo của chính phủ, chúng ta hoàn toàn có thể chấm dứt các hành động xâm hại động vật hoang dã nghiêm trọng nhất. Vấn đề không phải lấp đầy nhà tù mà là răn đe những đối tượng vi phạm, giảm thiểu tội phạm cho xã hội, giúp động vật hoang dã có khả năng phục hồi quần thể.

TIN QUỐC TẾ

Trung Quốc mạnh tay xử lý tội phạm

Một tên cầm đầu của một băng nhóm tội phạm bị bắt hồi tháng 11/2008 về tội danh buôn lậu gần 3 tấn tê tê và vầy tê tê cùng với hàng ngàn động vật hoang dã khác như rắn, cầy... trên một tàu đánh cá vào tỉnh Quảng Đông vừa bị Tòa án Nhân dân thành phố Sán Vĩ kết án tù chung thân và tịch biên toàn bộ tài sản.

Pháp luật bảo vệ động vật hoang dã ở Trung Quốc

Một toà án ở Trung Quốc vừa tuyên án một công dân tỉnh Vân Nam 12 năm tù vì đã bắn chết một con hổ vào hồi tháng 2/2009. Người này biện minh rằng anh ta không hề biết đó là hổ nên mới bắn. Ngoài ra, tòa án còn xử phạt bổ sung 100.000 tệ (tương đương 277.787.000 đồng) về tội giết hổ, và 480.000 tệ (tương đương 1.333.380.000 đồng) về thiệt hại kinh tế nhà nước. (Nguồn: Tân Hoa Xã, tháng 12/2009).

Hổ là loài động vật được xếp vào danh mục 1 trong danh sách các loài động vật được bảo vệ cấp quốc gia năm 1988 của Trung Quốc. Theo đó, tất cả các hành vi săn, bắt đều được xử phạt cực kỳ nghiêm khắc, hành vi săn trộm và buôn bán trái phép hổ bị truy cứu trách nhiệm hình sự. Hình phạt cao nhất cho tội danh buôn lậu hổ hay các bộ phận cơ thể, dẫn xuất từ hổ là tù chung thân, tử hình và tịch biên toàn bộ tài sản.

Thông báo về các hành vi tham nhũng

Nếu bạn thấy cán bộ công chức nào nhận tiền, quà biếu từ các cá nhân buôn bán động vật hoang dã hay trang trại gây nuôi động vật, hãy thông báo đến Cục chống tham nhũng thuộc Thanh tra chính phủ: **08 04 8228**.

Tư vấn pháp luật về bảo vệ động vật hoang dã: Buôn bán sừng tê giác

Trong vòng 4 năm qua, ENV đã lưu trữ hồ sơ 14 vụ liên quan đến buôn lậu sừng tê giác vào Việt Nam. Trong số đó có 6 vụ người Việt Nam bị bắt khi mang sừng tê giác về từ châu Phi qua đường hàng không, 3 vụ người Việt Nam bị bắt quả tang khi đang có hành vi buôn bán tại Nam Phi, 2 vụ tịch thu sừng tê giác được mang vào Việt Nam từ Lào, và 3 vụ buôn bán và tịch thu tang vật ở tại Việt Nam, tuy nhiên, không có thông tin liên quan đến nguồn gốc số sản phẩm này.

Trong hầu hết các vụ, sừng được định loại là của loài tê giác trắng (*Cerotherium simum*), một loài tê giác bản địa của miền nam châu Phi.

Ba trong số các vụ việc mà đối tượng là người Việt Nam về Việt Nam từ Hồng Kông trên chuyến bay của hãng hàng không Cathay Pacific, 2 vụ hành khách đi từ Xing-ga-po về Tp. Hồ Chí Minh trên chuyến bay của hãng hàng không Singapore Airline. Tuy nhiên, trong ít nhất 4/6 vụ tịch thu tại sân bay, đa số hành khách đều đi du lịch về từ một nước châu Phi.

Khuyến nghị

Các cơ quan xuất nhập cảnh nên kiểm tra kỹ các hành khách xuất phát từ các nước châu Phi, đặc biệt là hành khách có đi trên các chuyến bay từ các nước châu Phi. Nên tiến hành mở rộng tìm kiếm ngẫu nhiên đối với các hành khách mang quốc tịch khác nhưng vào Việt Nam từ các nước này.

Nếu một đối tượng bị tình nghi hay một chất nào đó được phát hiện nghi ngờ là sừng tê giác, tang vật sẽ được Viện sinh thái và Tài nguyên sinh vật tiến hành xét nghiệm để xác định đúng là sừng tê giác. Các cán bộ hải quan được khuyến nghị là nên thực hiện đúng trình tự chuẩn liên quan đến tạm giữ tang vật, tạm giam đối tượng trong các vụ việc tương tự.

Thông tin thêm

Tê giác

Trên thế giới còn 5 loài tê giác: tê giác đen và tê giác trắng phân bố ở châu Phi, 3 loài tê giác phân bố ở châu Á là tê giác Ấn Độ (phân bố ở đông bắc Ấn Độ và Nepal), tê giác Sumatra (phân bố ở Sumatra, đảo Borneo và Ma-lai-xi-a), và tê giác Java (chỉ phân bố ở đảo Java, In-đô-nê-xi-a và Vườn quốc gia Cát Tiên, Việt Nam).

Tình trạng bảo vệ

Công ước về buôn bán quốc tế các loài động vật, thực vật hoang dã nguy cấp (CITES) nghiêm cấm buôn bán các loài tê giác và sản phẩm chiết xuất từ tê giác như sừng và các loại thuốc qua biên giới các nước mà không có giấy phép của cơ quan CITES cấp. Tất cả các loài tê giác đều có tên trong phụ lục I của CITES, theo đó bắt buộc phải có giấy phép của nước xuất và nước nhập, ngoại trừ quần thể loài tê giác trắng phân bố ở Nam Phi và Swaziland được liệt kê trong Phụ lục II.

Tình trạng bảo tồn

Tê giác Java, tê giác Sumatra và tê giác đen là 3 loài cực kỳ nguy cấp. Tê giác Ấn Độ: nguy cấp, và tê giác trắng: ít nguy cấp.

Sừng tê giác châu Phi đang được tìm cách đưa vào thị trường Việt Nam và Trung Quốc vào tháng 7/2009
Ảnh: Bush Warriors World Press.com

CITES

CITES là tên viết tắt của Công ước về buôn bán quốc tế các loài động vật, thực vật hoang dã nguy cấp, một công ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên từ năm 1994. CITES quy định việc buôn bán các loài cực kỳ nguy cấp qua biên giới các nước sẽ phải có giấy phép của Văn phòng CITES tại nước sở tại đối với các loài có tên trong một trong 2 Phụ lục. Phụ lục I bao gồm những loài mà giấy phép phải được cấp từ cả nước xuất và nước nhập. Các loài có tên trong Phụ lục II yêu cầu giấy phép từ văn phòng CITES của nước xuất.

Đường link đến tài liệu công ước CITES:

<http://thiennhien.org/index.php?page=listDocumentView&id=123>

Thông báo

Tài liệu hỗ trợ các hoạt động nâng cao nhận thức cộng đồng

Lưu ý đối với các chi cục Kiểm lâm, phòng Cảnh sát Môi trường, và các cơ quan thực thi pháp luật: Nếu cơ quan, đơn vị nào đang thực hiện các hoạt động nâng cao nhận thức cộng đồng về bảo vệ động vật hoang dã, bảo vệ môi trường, chúng tôi hiện đang có một số tài liệu giáo dục có thể hỗ trợ cho các cơ quan, đơn vị trong các hoạt động này. Tài liệu gồm áp phích, trò chơi về động vật hoang dã dành cho trẻ em, ấn phẩm *Rừng Xanh*, và nhiều tài liệu giáo dục khác. Do số lượng có hạn, đề nghị các cơ quan, đơn vị có nhu cầu liên hệ ngay với ENV để được nhận hỗ trợ:

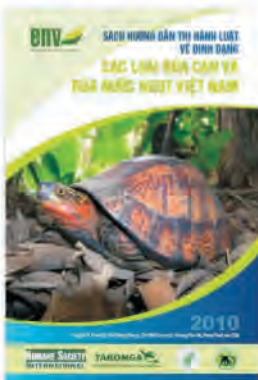
Chị Trần Thùy Dương: (04) 3514 8850.

Trang web tài liệu giáo dục:

http://thiennhien.org/index.php?page=list_document&catid=191

Tài liệu định dạng các loài rùa Việt Nam

Chúng tôi vừa cập nhật tài liệu định dạng các loài rùa cạn, rùa nước ngọt của Việt Nam trên website. Tài liệu này được biên soạn nhằm mục đích hỗ trợ các cơ quan thực thi pháp luật định dạng các loài rùa tịch thu từ các vụ buôn bán trái phép. Tài liệu sử dụng ảnh và hình vẽ minh họa, mô tả 25 loài rùa cạn và rùa nước ngọt bản địa của Việt Nam, các trang so sánh cho phép các cán bộ kiểm lâm, công an, hải quan... có thể so sánh với các loài tương tự dựa trên hình ảnh hay mô tả. Xin vui lòng tải về từ website của chúng tôi theo đường link:

<http://thiennhien.org/index.php?page=listDocumentView&id=140>.

Nếu cơ quan, đơn vị nào không thể tải được do dung lượng quá lớn, hãy liên hệ với chúng tôi, chúng tôi sẽ gửi đĩa VCD và bộ phim về cuộc khủng hoảng các loài rùa ở Việt Nam (số lượng đĩa VCD có hạn), xin vui lòng liên hệ **Chị Trần Thùy Dương: (04) 3514 8850.**

Các tài liệu khác trên website:

Điều tra hổ: Báo cáo tóm tắt tổng hợp chương trình điều tra về tình trạng buôn bán hổ và gây nuôi hổ do một số cơ quan thực thi pháp luật và ENV thực hiện trong thời gian 12 tháng.

<http://thiennhien.org/index.php?page=listDocumentView&id=148>

Phim: Một phim ngắn 30 giây kêu gọi người tiêu dùng không sử dụng mật gấu và khuyến khích sử dụng các sản phẩm thay thế mật gấu.

<http://thiennhien.org/index.php?page=documentView&parent=172&id=142>

Bản tin tuần miễn phí

Nếu cơ quan, đơn vị nào nối mạng Internet, và muốn được cập nhật các tin tức liên quan đến thiên nhiên, môi trường, hãy đăng ký nhận bản tin Thiên nhiên và Môi trường miễn phí hàng tuần với thông tin mới nhất, nổi bật nhất được chọn lọc từ 25 tờ báo hàng đầu ở Việt Nam, và đường link dẫn đến các bài báo đó.

Hồ sơ vi phạm

Một số vụ điển hình

Tịch thu ngà voi ở Hải Phòng

Từ cuối tháng 4 đến nay, lực lượng hải quan Hải Phòng đã bắt giữ và tịch thu 4 vụ buôn lậu ngà voi nhập khẩu trái phép qua cảng Hải Phòng.

Ngày 28/5/2010, Hải quan Hải Phòng phát hiện 1,2 tấn ngà voi được cất giấu trong các bao chứa rong biển trên một con tàu xuất xứ từ châu Phi cập cảng Hải Phòng ngày 6/5. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2524/ENV).

Ngày 25/5/2010, sau khi nhận được nguồn tin báo, Hải quan Hải Phòng đã kiểm tra và bắt giữ một công-ten-nơ chứa hơn 1 tấn ngà voi được vận chuyển trên một con tàu xuất phát từ châu Phi vào cảng Hải Phòng. Số ngà voi trên được cất khức và giấu trong các bao chứa vỏ ốc, vỏ sò. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2520/ENV).

Ngày 14/5/2010, Hải quan Hải Phòng phát hiện một công-ten-nơ chứa hơn 500 kg ngà voi giấu trong 340 bao rong biển. Lô hàng được vận chuyển từ Ma-lai-xi-a về Việt Nam theo hình thức “tạm nhập tái xuất” cập cảng Hải Phòng hôm 12/5. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2503/ENV).

Ngày 29/4/2010, Hải quan cửa khẩu khu vực 2 (Hải quan Hải Phòng) đã kiểm tra và phát hiện khoảng 2 tấn ngà voi giấu trong 2 công-ten-nơ vận chuyển trái phép qua cảng Hải Phòng. Con tàu xuất phát từ cảng Mombasa (Kenya) cập cảng Đoạn Xá (Hải Phòng) từ ngày 28/4 theo hình thức tạm nhập, sau đó tái xuất sang Trung Quốc. Ngày 29/4, Công ty Cổ phần Xuất nhập khẩu Thanh Long trụ sở tại Quảng Ninh yêu cầu Hải quan Hải Phòng kiểm tra, thông quan ngay lô hàng trong ngày với lý do tránh các ngày nghỉ lễ 30/4 và 1/5. Nhận thấy lô hàng có dấu hiệu không bình thường, Hải quan cửa khẩu khu vực 2 đã cho kiểm tra và phát hiện số ngà voi trái phép trên được cất giấu giữa các bao đựng rong biển khô. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2480/ENV)

Mùa sinh sản của gấu: việc buôn bán gấu con vào Việt Nam lại tiếp diễn

Chỉ trong vòng vài tháng trở lại đây, cả nước đã có tới 4 vụ buôn bán gấu con. Hàng năm, “đến hẹn lại lên”, cứ đến mùa sinh sản của loài gấu, gấu con lại bị buôn lậu vào Việt Nam, chủ yếu từ Lào. Theo các chuyên gia, gấu con thường bị bắt sau khi gấu mẹ bị giết. Trong hầu hết các vụ việc, đích đến của những chú gấu con này là các trại gấu ở Nghệ An, Hà Tây (cũ) và có thể là Quảng Ninh. Tại đó, chúng

Dường như phần lớn những cá thể gấu con ở một trại gấu tại Lào bị buôn lậu vào Việt Nam và sau đó đưa vào nuôi nhốt ở các trang trại gấu

Ảnh: Cục Cảnh Sát Môi Trường

sẽ tiếp tục sống cuộc đời còn lại trong các cũi sắt và bị khai thác để lấy mật. Điển hình một số vụ gần đây như :

Tối ngày 19/5/2010, cảnh sát Điện Biên đã bắt giữ một xe taxi và tịch thu 2 con gấu con và 1 con kỳ đà ở huyện Mường Chà. 2 gấu con nặng 3kg hiện đang chờ chuyển giao cho trung tâm cứu hộ để chăm sóc. Các cán bộ điều tra về buôn bán động vật hoang dã của ENV cho rằng 2 con gấu này có nguồn gốc từ Lào. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2508/ENV).

Đầu tháng 5/2010, một người dân ở Sìn Hồ (Lai Châu) tình nguyện chuyển giao 2 con gấu con nặng khoảng 5kg cho Hạt Kiểm lâm huyện Sìn Hồ. Người dân này cho biết đã phát hiện 2 con gấu con với thể trạng khá yếu ở trong rừng và sau đó đã mang về nhà chăm sóc vài ngày. Ngày 10/5/2010, 2 con gấu con đã được chuyển giao về Trung tâm Cứu hộ động vật hoang dã Sóc Sơn, Hà Nội. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2481/ENV).

Ngày 20/4/2010, Công an huyện Đức Thọ (Hà Tĩnh) tịch thu 3 con gấu con với tổng trọng lượng 17,5 kg từ hai đối tượng vận chuyển từ Lào về Việt Nam. Chúng khai nhận đã mua 3 con gấu ở Lào men theo đường rừng về thị trấn Tây Sơn (Hương Sơn, Hà Tĩnh) rồi bắt xe khách về Vinh. Hai đối tượng trú tại 2 huyện ở Nghệ An, nơi được mệnh danh là trung tâm buôn bán động vật hoang dã. Số gấu con nói trên hiện đang được chăm sóc tại Trung tâm cứu hộ động vật hoang dã Sóc Sơn. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2445/ENV).

Ngày 14/4/2010, Phòng Cảnh sát môi trường Công an tỉnh Nghệ An và Cục Hải quan Nghệ An kiểm tra 1 xe ô tô mang biển số Lào và phát hiện 1

Lô hàng gồm 2 con gấu con (mỗi con nặng khoảng 3kg), 25 cặp chân tay gấu và 130 kg rùa. Lô hàng có xuất xứ từ Lào đang trên đường vận chuyển đến Diên Châu (Nghệ An), nơi được coi là trung tâm buôn bán động vật hoang dã. Hai con gấu con hiện đã được chuyển giao cho Trung tâm cứu hộ động vật hoang dã Sóc Sơn, số chân tay gấu còn lại đã được tiêu hủy. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2426/ENV).

Phát hiện xương tê giác Java tại rừng Cát Lộc

Ngày 29/4/2010, trong khi đi tuần tra, kiểm lâm địa bàn đã phát hiện bộ xương của một con tê giác Java tại khu rừng Cát Lộc, khu vực được coi là nơi trú ngụ của những cá thể tê giác một sừng hoang dã cuối cùng của Việt Nam. Mặc dù chỉ phát hiện ra bộ xương cho thấy tê giác đã bị chết cách đây

vài tháng và vị trí sừng bị chặt cụt, các chuyên gia bảo tồn của Quỹ Quốc tế về bảo vệ thiên nhiên (WWF) đã phát hiện một vết đạn găm ở một bên xương chân. Với chứng cứ này, WWF kết luận rằng con tê giác này đã bị săn trộm để lấy sừng.

Theo số liệu điều tra chính thức, chỉ còn khoảng 3 đến 5 cá thể tê giác một sừng còn tồn tại trong Vườn quốc gia Cát Tiên, tuy nhiên các chuyên gia lo ngại rằng con tê giác phát hiện hôm 29/4 vừa rồi rất có thể là cá thể tê giác một sừng cuối cùng. Xét nghiệm ADN trên các mẫu phân thu thập được trong mấy tháng vừa qua sẽ giúp các nhà khoa học xác định được hiện còn bao nhiêu cá thể tê giác một sừng còn lại trong VQG Cát Tiên. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2486/ENV).

Các vụ đáng chú ý

Bắc Kạn

Thêm nhiều vụ buôn bán voọc chà vá phục vụ cho nhu cầu làm thuốc chữa bệnh cổ truyền

Trong 2 ngày 19 và 20/1/2010, Cơ quan Quản lý Thị trường Bắc Kạn phối hợp với lực lượng công an đã bắt giữ và tịch thu 15 bộ xương voọc chà vá từ 2 xe khách đang trên đường về Cao Bằng. Số xương voọc này có nguồn gốc từ Đắc Lắc được sử dụng để làm thuốc đông y. Tháng 7/2009, cơ quan chức năng tỉnh Bắc Kạn cũng tịch thu 54 con voọc chà vá chân đen đang vận chuyển bằng xe máy đi Cao Bằng tiêu thụ. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2253 và 2254/ENV).

Lai Châu

Tịch thu beo lửa

Ngày 12/1/2010, cơ quan chức năng huyện Sìn Hồ đã bắt giữ 1 xe ô tô vận chuyển trái phép một con beo lửa đã chết và một con lợn rừng sống nặng khoảng 20kg, có khả năng đang được đưa sang biên giới Trung Quốc. Con beo lửa sau đó đã được tiêu hủy, cơ quan chức năng đã xử phạt hành chính 3 đối tượng liên quan đến vụ việc. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2276/ENV).

Khi tịch thu được chuyển giao về Trung tâm cứu hộ bằng tàu hỏa

Ngày 8/1/2010, Chi cục Kiểm lâm tỉnh Lai Châu đã tịch thu 6 cá thể khỉ theo nguồn tin báo của quần chúng vào cuối năm 2009. Sau đó số động vật này đã được cán bộ ENV chuyển giao về Trung tâm cứu hộ động vật hoang dã Sóc Sơn,

Phần xác khô của các con chà vá và chân đen tịch thu năm 2009. Xương chà vá thường bị dùng để làm thuốc trong đông y

Ảnh: ENV

Hà Nội bằng đường tàu hỏa. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2168/ENV).

Quảng Ninh

Tịch thu ngà voi chở lậu qua biên giới Trung Quốc

Ngày 20/3/2010, lực lượng cảnh sát giao thông Công an tỉnh Quảng Ninh đã bắt giữ một xe ô tô vận chuyển 150 kg ngà voi đang trên đường lên biên giới Trung Quốc. Có ít nhất một đối tượng liên quan là người huyện Yên Thành, Nghệ An, một điểm nóng về buôn bán động vật hoang dã có nguồn gốc từ Lào. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2365/ENV).

"Tất cả các loài động vật đều quan trọng! Nếu muốn, bản thân bạn cũng có thể cứu được một loài khỏi nguy cơ tuyệt chủng."

Bắt giữ đối tượng vận chuyển 3 con gấu sang Trung Quốc

Tối ngày 3/4/2010, cảnh sát huyện Cẩm Phả phát hiện và tịch thu 3 con gấu đang bị vận chuyển bằng ô tô trên Quốc lộ 18 sang biên giới Trung Quốc ở Móng Cái. Số gấu nói trên có nguồn gốc từ Phúc Thọ (Hà Tây cũ, nay là Hà Nội) và xã Đại Yên, Tp. Hạ Long (Quảng Ninh), là địa bàn trước đây diễn ra hoạt động kinh doanh du lịch trại gấu đã bị cơ quan chức năng phát hiện nuôi nhốt gấu trái phép (hồ sơ lưu trữ vụ việc số 1121, 1122/ENV). Ngày 20/4 vừa qua, 3 con gấu nói trên đã được chuyển giao an toàn cho Trung tâm cứu hộ động vật hoang dã Sóc Sơn, Hà Nội. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2413/ENV).

Ngày 10/1/2010, Cảnh sát giao thông Công an Quảng Ninh đã bắt giữ một xe máy vận chuyển 6 con cu li. Đối tượng sau đó đã bị khởi tố và tuyên án tù treo. Toàn bộ số cu li được bàn giao cho Trung tâm Cứu hộ động vật hoang dã Sóc Sơn. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2213/ENV).

Hải Phòng

Vây tê tê nguy trang trong công-ten-nơ chứa rong biển

Ngày 12/5/2010, Hải quan cửa khẩu khu vực III - Hải quan Hải Phòng đã phối hợp cùng với Phòng cảnh sát môi trường Công an thành phố kiểm tra, phát hiện một lô hàng vây tê tê được cất giấu trong công-ten-nơ chứa rong biển. Công-ten-nơ do tàu Nithi Bhum chuyển 135 xuất xứ từ In-đô-nê-xi-a cập cảng Hải Phòng hôm 6/5. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2496/ENV).

Tịch thu tê tê trên đường vận chuyển

Ngày 8/2/2010, Trạm Cảnh sát giao thông Công an Bến Bính phối hợp lực lượng quản lý thị trường đã truy bắt một xe tải do một thanh niên người Quảng Ninh điều khiển và tịch thu 28 con tê tê với tổng trọng lượng là 220,5 kg. Mười con tê tê trong số đó đã được chuyển giao cho Trung tâm Bảo tồn Tê tê và Thú ăn thịt nhỏ - VQG Cúc Phương. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2306/ENV).

Hà Nội

Tịch thu beo lửa

Ngày 21/5/2010, Phòng Cảnh sát môi trường Công an Tp. Hà Nội phát hiện và bắt giữ 6 con beo lửa đông lạnh trên một xe taxi đang đỗ ở khu vực quận Đống Đa. Ba đối tượng tình nghi đã bị bắt và khai nhận chúng đã bắt số động vật nói trên tại khu vực rừng dọc theo biên giới Việt - Lào và dự định mang về Việt Nam để nấu cao. Đây là vụ bắt giữ beo lửa với số lượng lớn nhất mà Phòng Bảo vệ Động vật hoang dã của ENV ghi

Bảy con beo lửa do cảnh sát môi trường Hà Nội tịch thu vào tháng 5. Xương của chúng thường được sử dụng làm thuốc

Ảnh: ENV

nhận kể từ khi thành lập (năm 2005) đến nay. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2509/ENV).

Tịch thu rắn hổ mang

Ngày 5/5/2010, Công an quận Thanh Xuân phối hợp với lực lượng cảnh sát môi trường bắt giữ một đối tượng vận chuyển 16 con rắn hổ mang và 1 con hổ mang chúa. Ngày 11/5, công an huyện Gia Lâm cũng khám phá một vụ tàng trữ, vận chuyển 28kg rắn hổ mang. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2479, 2490/ENV).

Tịch thu cây vận chuyển bằng xe máy, phát hiện ra điểm tàng trữ ĐVHD

Ngày 28/1/2010, Cảnh sát môi trường phối hợp với Chi cục Kiểm lâm Hà Nội phát hiện và bắt giữ một đối tượng đang vận chuyển 2 con cây bằng xe máy. Qua điều tra khai thác, đối tượng khai nhận nơi tàng trữ động vật tại Tổ 14 Phường Tứ Kỳ, Quận Hoàng Mai. Cơ quan chức năng tiếp tục kiểm tra địa điểm này và tịch thu thêm một lượng lớn động vật gồm don, nhím và tê tê. Số động vật sống được chuyển giao về Trung tâm cứu hộ động vật hoang dã Sóc Sơn, số chết còn lại được tiêu hủy. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2280/ENV).

Tịch thu cú lợn

Ngày 19/1/2010, Phòng cảnh sát môi trường Công an Tp. Hà Nội lại tiếp tục lập công khi tịch thu 4 con cú lợn đang bị một đối tượng vận chuyển tới người mua. Bốn con cú lợn này sau đó được chuyển giao cho Trung tâm cứu hộ động vật hoang dã Sóc Sơn còn đối tượng buôn bán bị phạt 5.250.000 đồng. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2252/ENV).

Cu li bày bán tại chùa

Cảnh sát môi trường Hà Nội đã tịch thu 3 con cu li đang được bày bán tại một ngôi chùa nổi tiếng ở

“Buôn bán ĐVHD, các bộ phận cơ thể và sản phẩm từ chúng là vi phạm pháp luật.”

Hà Nội. Số cu li này hiện đang được chăm sóc, cứu hộ tại Trung tâm cứu hộ động vật hoang dã Sóc Sơn. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2405/ENV).

Thanh Hóa

Tịch thu 2 tấn động vật hoang dã

Ngày 25/1/2010, Chi cục Kiểm lâm Thanh Hóa tịch thu hơn 2 tấn rắn, kỳ đà, rùa từ một xe ô tô chạy hướng Nam Bắc trên Quốc lộ 1A về phía biên giới Trung Quốc. Lô hàng bao gồm 257 kg rắn hổ mang, 48 kg rắn ráo trâu, 17 kg rắn sọc dưa, 774 kg rắn ráo thường, 340 kg kỳ đà hoa và 742 kg rùa đất Sê pôn. Đối tượng khai nhận lô hàng có nguồn gốc từ tỉnh Khánh Hòa, tuy nhiên ENV dự đoán số động vật này rất có khả năng xuất xứ từ Cam-pu-chi-a. Đối tượng sau đó đã bị xử phạt 500 triệu đồng. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2313/ENV).

Thêm một vụ tịch thu động vật hoang dã

Ngày 20/1/2010, Chi cục Kiểm lâm Thanh Hóa tịch thu 167 kg động vật hoang dã gồm kỳ đà, lợn rừng, cây. Lô hàng có nguồn gốc từ tỉnh Quảng Bình đang trên đường vận chuyển ra Hà Nội. Chi cục Kiểm lâm đã bắt giữ một đối tượng liên quan đến vụ việc và xử phạt hành chính 40 triệu đồng. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2314/ENV)

Nghệ An

Bắt giữ vụ buôn lậu chân tay gấu

Ngày 25/5/2010, Phòng cảnh sát Kinh tế - Công an tỉnh Nghệ An đã phát hiện một chiếc xe khách mang biển số Lào vận chuyển trái phép 30 chân gấu và 8 con rùa ba gờ. Lái xe khai nhận có 2 hành khách bắt xe tại Lào sau đó đã xuống xe và để lại số chân gấu trước khi công an kiểm tra xe. Cũng theo lái xe, xe khách này xuất phát từ Viên Chăn (Lào) về Diễn Châu (Nghệ An) qua cửa khẩu Cầu Treo (Hà Tĩnh). Dựa vào thông tin lưu trữ trên cơ sở dữ liệu của ENV cho thấy biển số xe này trùng với biển số của xe khách có liên quan đến 1 vụ việc vừa xảy ra tháng trước. ENV đã thông báo thông tin này cho cơ quan chức năng địa phương. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2521/ENV).

Quảng Bình

Cảnh sát môi trường khuyến khích người dân giao nộp khi

Trong tháng 3/2010, lực lượng cảnh sát môi trường tỉnh Quảng Bình đã vận động 4 người dân tự nguyện giao nộp 8 con khỉ đang nuôi nhốt làm cảnh tại nhà cho cơ quan chức năng. Toàn bộ số khỉ sau đó được bàn giao cho Trung tâm cứu hộ

động vật hoang dã - VQG Phong Nha - Kẻ Bàng. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2415-2418).

Quảng Trị

Tịch thu hổ, báo, xương động vật tại cửa khẩu

Ngày 7/3/2010, bộ đội biên phòng tỉnh Quảng Trị phối hợp với các lực lượng chức năng trên địa bàn bắt quả tang 1 vụ vận chuyển động vật hoang dã quý hiếm gồm một con hổ đông lạnh, một con báo đen và hơn 1 tấn xương và sừng động vật trên một chiếc ô tô tại cửa khẩu Lao Bảo. Lái xe khai được thuê chở số hàng trên để giao cho một người không quen biết ở Quảng Bình. Tuy nhiên, đối tượng vận chuyển là người trú tại xã Đô Thành, huyện Yên Thành, 1 trong 2 huyện nổi tiếng là trung tâm buôn lậu động vật hoang dã ở miền Trung Việt Nam. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2331/ENV).

Một cá thể hổ và báo đen được đội biên phòng Quảng Trị tịch thu.

Ảnh: Kiểm lâm Quảng Trị

Quảng Nam

Tịch thu vọc quý hiếm từ người dân

Ngày 19/12/2009, sau khi nhận được nguồn tin báo từ quần chúng, Chi cục Kiểm lâm Quảng Nam lập tức kiểm tra một nhà dân ở huyện Núi Thành và giải cứu một con vọc chà vá chân xám nặng 6kg. Người dân khai đã bắt con vọc ở trong rừng hồi tháng 2/2009. Con vọc đã được Trung tâm cứu hộ linh trưởng VQG Cúc Phương tiếp nhận và chăm sóc, cứu hộ. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2311/ENV).

Quảng Ngãi

Chuyển giao vọc chà vá chân xám cho Thảo Cầm Viên

Ngày 11/5/2010, Chi cục Kiểm lâm Quảng Ngãi đã

“Buôn bán thuốc phiện, buôn bán người và buôn bán ĐVHD đều là những hành vi vi phạm pháp luật nghiêm trọng.”

tịch thu 1 con voọc chà vá chân xám từ một nhà dân ở huyện Sơn Hà. Con voọc chà vá chân xám này sau đó đã được bàn giao cho Thảo cầm viên Sài Gòn. Đây là loài voọc đặc hữu của Việt Nam hiện đang trong tình trạng cực kỳ nguy cấp.. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2492/ENV).

Phú Yên

Phát hiện vụ vận chuyển khí

Ngày 12/1/2010, lực lượng cảnh sát giao thông Công an Tp. Tuy Hòa truy đuổi một xe ô tô chạy quá tốc độ và tịch thu 96 con khí bị nhốt trong các lồng nhựa và túi lưới trên xe. Lái xe đã bỏ trốn sau khi bỏ xe lại bên vệ đường, tuy nhiên sau đó đã bị cảnh sát bắt và xử phạt 100 triệu đồng do không xác định được chủ của lô hàng. Trong số khí tịch thu, 7 con bị chết, số còn lại được chuyển giao cho Trung tâm cứu hộ Sóc Sơn. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2204/ENV).

Tây Ninh

Tịch thu vườn nuôi làm cảnh tại quán cà phê

Sáng ngày 12/5/2010, Chi cục Kiểm lâm Tây Ninh phối hợp lực lượng cảnh sát môi trường tịch thu 2 con vượn và 1 con công nuôi nhốt tại 1 quán cà phê ở thị xã Tây Ninh. Số vượn này sau đó đã được chuyển giao về VQG Lò Gò Xa Mát (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2494/ENV).

Long An

Quán cà phê buôn bán động vật hoang dã

Ngày 30/3/2010, Phòng cảnh sát môi trường Công an tỉnh Long An bắt giữ 2 đối tượng buôn bán động vật hoang dã tại một quán cà phê ở huyện Đức Hòa. Cơ quan chức năng tịch thu 54 kg rắn hổ mang chúa và 82 kg tê tê ngay sau khi

Một trong số nhiều cá thể tê tê được cảnh sát môi trường Tp. Hồ Chí Minh tịch thu ngay trước khi bị vận chuyển bằng đường hàng không ra Hà Nội, có thể chúng đang trên đường sang Trung Quốc.

Ảnh: Cảnh sát môi trường TP. Hồ Chí Minh

các đối tượng vừa giao hàng tại quán cà phê. Số tê tê còn sống sau đó đã được chuyển giao về Trung tâm cứu hộ Củ Chi. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2397/ENV).

Hồ Chí Minh

Tịch thu tê tê tại sân bay

Ngày 20/3/2010, lực lượng cảnh sát môi trường Công an Tp. Hồ Chí Minh phối hợp với lực lượng an ninh sân bay tịch thu 33 con tê tê với tổng trọng lượng 158 kg tại sân bay Tân Sơn Nhất. Lô hàng tê tê được ngụy trang trong lô hàng ba ba vận chuyển ra Hà Nội. Số tê tê này sau đó được chuyển giao cho Trung tâm cứu hộ Củ Chi, trong đó 14 con khỏe mạnh được thả về VQG U Minh Thượng ở Kiên Giang sau khi được kiểm tra sức khỏe và cứu hộ. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2364/ENV).

Sự tham gia của cộng đồng

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn các tình nguyện viên, người dân và khách du lịch quốc tế đã thông báo về các vụ việc vi phạm liên quan đến động vật hoang dã. Mặc dù không phải tất cả các vụ việc đều thành công, tuy nhiên, nỗ lực của tất cả chúng ta vô cùng quan trọng và cần thiết trong cuộc đấu tranh chống nạn buôn bán động vật hoang dã. Sau đây là một số vụ việc điển hình có sự tham gia tích cực của cộng đồng đã được ghi nhận trong thời gian vừa qua:

Người dân tự nguyện giao nộp rùa

Một sinh viên ở Bình Dương đã liên hệ tới đường dây nóng của ENV thông báo về việc muốn chuyển giao 14 con rùa rằn cho trung tâm cứu hộ. ENV đã phối hợp với Chi cục kiểm lâm Tp. Hồ Chí Minh điều phối chuyển giao và vào ngày 14/1, toàn bộ số rùa này đã được chuyển giao an toàn cho Trung tâm cứu hộ Củ Chi. (Hồ sơ lưu trữ ENV

số 2216/ENV)

Rùa biển được cứu thoát trở về đại dương, một số loài rùa khác không được may mắn như vậy

Ngày 15/1/2010, một cán bộ dự án bảo tồn rùa tại khu vực Đà Nẵng đã thông báo đến đường dây nóng của ENV về việc một quan chức đương nhiệm trong ngành môi trường của thành phố Đà Nẵng đang nuôi nhốt 1 con rùa biển và 30 con rùa nước

“Xử lý nghiêm tội phạm hôm nay để ngăn chặn tội phạm ngày mai.”

Một trong hai cá thể rái cá tịch thu từ một người dân Tp. Hồ Chí Minh khi người này đang định rao bán chúng trên mạng Internet

Ảnh: Người rao bán vụ việc số 2218

ngọt. Chi cục Kiểm lâm Đà Nẵng đã kiểm tra, tịch thu con rùa biển trên và phối hợp Cục Thủy sản Tp. Đà Nẵng thả trở về biển. Tuy nhiên, số rùa còn lại, trong đó có 1 con thuộc loài nguy cấp, quý hiếm được pháp luật bảo vệ vẫn chưa được xử lý. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2219/ENV)

Chuyển giao khi về khu bảo tồn thiên nhiên

Ngày 9/2/2010, một người dân ở Đồng Nai liên hệ đường dây nóng của ENV xin tự nguyện giao nộp một con khỉ đuôi lợn trong tình trạng hoàn toàn khỏe mạnh. ENV đã điều phối và ngày 29/3, con khỉ được chuyển giao về Khu bảo tồn Thiên nhiên và di tích Vĩnh Cửu. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2299/ENV).

Cứu hộ 2 con rái cá rao bán trên Internet

Ngày 19/1/2010, Phòng Cảnh sát môi trường Công an Tp. Hồ Chí Minh tịch thu 2 con rái cá vuốt bé sau khi chủ nhân rao bán trên Internet. Thông tin do một tình nguyện viên thông báo đến đường dây nóng của ENV. Trung tâm đã phối hợp với lực lượng cảnh sát môi trường điều phối kiểm tra nơi rao bán đồng thời tịch thu tang vật, cả 2 con rái cá đã được chuyển giao cho Trung tâm Cứu hộ Cù Chi. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2218/ENV)

Người dân giao nộp voọc chà vá chân nâu cho cơ quan chức năng

Ngày 30/1/2010, một tình nguyện viên mạng lưới bảo vệ ĐVHD thông tin đến đường dây nóng của ENV về một con voọc chà vá chân nâu đang được nuôi nhốt tại nhà dân ở Hà Nội. Kết quả điều tra ban đầu cho thấy vụ việc có dấu hiệu phức tạp, cơ quan cảnh sát môi trường đã thuyết phục người dân này giao nộp cho cơ quan chức năng. Con voọc sau đó đã được bàn giao cho Trung tâm cứu hộ Sóc Sơn. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2286/ENV)

Chuyển giao vườn nuôi nhốt tại nhà trẻ tới VQG Cát Tiên

Tháng 4/2009, một bé gái 6 tuổi ở Bà Rịa - Vũng Tàu thông báo cho cán bộ của ENV về việc trường mầm non em đang học có nuôi nhốt 3 con

vườn và vài con khỉ làm cảnh. Ban đầu, việc thuyết phục chuyển giao gặp khá nhiều khó khăn do địa điểm nuôi nhốt là trường mầm non Thiên chúa giáo, do vậy cần có sự linh hoạt trong xử lý. Sau 5 tháng thuyết phục, cùng với sự hỗ trợ của VQG Cát Tiên, số động vật này cuối cùng đã được chuyển giao về Vườn. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 1943/ENV)

Kiểm lâm Ninh Bình tịch thu hổ nhồi tại khách sạn

Ngày 22/3/2010, Chi cục Kiểm lâm Ninh Bình đã kiểm tra và tịch thu hai con hổ nhồi đang được trưng bày tại một khách sạn tại khu nghỉ dưỡng Vân Long. Vụ việc do một du khách nước ngoài nghỉ tại khu nghỉ dưỡng này phát hiện và thông báo tới đường dây nóng của ENV. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2343/ENV)

Tịch thu khi sau 9 tháng chờ đợi

Ngày 13/4/2010, Chi cục kiểm lâm Tp. Hồ Chí Minh đã kiểm tra một nhà dân nuôi nhốt trái phép hai con khỉ sau gần 9 tháng kể từ khi một tình nguyện viên mạng lưới bảo vệ ĐVHD thông báo đến ENV. Tuy nhiên, kết quả chỉ tịch thu được 1 con, con còn lại, theo lời chủ nhà, đã bị chết. Con khỉ may mắn hiện đang được chăm sóc tại Trung tâm cứu hộ Cù Chi. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 1956/ENV)

Tịch thu trăn nhờ nỗ lực của tình nguyện viên và xử lý kịp thời của Hạt Kiểm lâm Xuân Lộc, Đồng Nai

Ngày 28/4/2010, một tình nguyện viên mạng lưới bảo vệ ĐVHD ở Đồng Nai liên hệ tới đường dây nóng của ENV thông tin về một người dân đang rao bán 2 con trăn tại chợ Nhỏ ở thị trấn Long Khánh. Hạt Kiểm lâm Xuân Lộc ngay lập tức kiểm tra chợ và tịch thu 2 con trăn đất nặng 5,9 kg. Số trăn này sau đó đã được thả về núi Chứa Chan ngày 9/5. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2470/ENV)

Nhiều cơ sở kinh doanh tự nguyện chấp hành luật pháp bảo vệ ĐVHD

Trong 5 tháng vừa qua, hàng chục nhà hàng, khách sạn, cửa hàng, và các cơ sở kinh doanh khác đã tự nguyện dỡ bỏ các biển hiệu quảng cáo mật gấu, thực đơn, website quảng cáo ĐVHD sau khi cán bộ Phòng bảo vệ ĐVHD của ENV khuyến cáo về hành vi vi phạm. Các đợt kiểm tra, giám sát tiếp sau đó của tình nguyện viên cho thấy các cơ sở kinh doanh trên đã hoàn toàn chấm dứt và không còn tiếp tục vi phạm. Thông tin vi phạm của các cơ sở kinh doanh này chủ yếu do người dân hoặc các tình nguyện viên thông báo đến đường dây nóng của ENV. (Hồ sơ lưu trữ ENV tính đến ngày 15/5/2010: các vụ việc số 1870, 1052, 1062, 1464, 1607, 1633, 1992, 1994, 1993, 1995, 1997, 2160, 800, 2296, 2113, 452, 535, 704, 725, 1062, 1975, 1921, 1835, 1636, 826, 1875, 1058, 1007, 771, 591, 621, 704, 725, 771, 800, 869, 1174, 1748, 2229, 2318, 1000, 2289, 2414, 2472, 2289, 1906).

Tin đáng chú ý:

Tháng 11/2009, một du khách nước ngoài thông báo một quán cà phê tại một thành phố khá nổi tiếng nuôi nhốt một con vích và một con rùa Trung bộ. Vụ việc tương chừng rất đơn giản nếu cơ quan chức năng có biện pháp xử lý kiên quyết và kịp thời để tịch thu 2 con rùa nuôi nhốt trái phép này. Tuy nhiên, 2 tháng sau vụ việc mới được xử lý.

Ngay sau khi nhận được thông tin từ người đưa tin, ENV đã thông báo cho chi cục kiểm lâm tỉnh vào ngày 18/11/2009. Tuy nhiên, cho đến ngày 22/1/2010, sau 26 cuộc gọi của cán bộ Phòng Bảo vệ ĐVHD của ENV, cơ quan chức năng mới tiến hành xử lý và chỉ tịch thu được 1 con (con rùa còn lại đã biến mất!!!).

Điều đáng nói ở đây là cơ quan chức năng đã để mất cơ hội tịch thu con rùa biển và còn thiếu trách nhiệm trong quá trình thực thi nhiệm vụ. Đặc biệt hơn, ngày 7/12/2009, đội kiểm lâm cơ động đi kiểm tra nhà hàng và cho biết không tìm thấy con vích. Tuy nhiên, 3 ngày sau, ENV đã cử một cán bộ đi kiểm tra lại và thấy con vích vẫn còn “hiện diện” tại quán.

Đến tháng 1/2010, khi cơ quan chức năng quyết định kiểm tra quán cà phê để xử lý, thì con vích đã biến mất. Theo một nguồn tin cho biết thì chủ quán đã mang về nhà để tránh bị tịch thu. Cơ quan chức năng chỉ tịch thu được con rùa Trung bộ và thả về tự nhiên.

ENV rất thất vọng vì sự chậm trễ, thiếu kiên quyết và kịp thời của các cán bộ có trách nhiệm bảo vệ động vật hoang dã liên quan ở tỉnh trên. Từ vụ việc này, ENV cho rằng cơ quan chức năng trên phải chịu trách nhiệm cho các sai phạm của mình để khuyến khích các cơ quan chức năng tại các địa phương khác cố gắng làm tốt hơn nữa nhiệm vụ của mình sau này. (Hồ sơ lưu trữ ENV số 2021/ENV)

Thống kê số liệu

Từ 1/1/2005 đến ngày 31/5/2010, Chương trình Bảo vệ ĐVHD của ENV đã tiếp nhận và lưu trữ thông tin về 2.525 vụ vi phạm.

Thời gian	Số vụ buôn bán trái phép	Số vụ vận chuyển trái phép	Số vụ bày bán trái phép	Số vụ quảng cáo	Số vụ trưng bày, nuôi nhốt trái phép	Các vụ khác	Tổng*
Tháng 1 2010	4	11	50	2	10	1	78
Tháng 2 2010	1	4	12	4	11	0	32
Tháng 3 2010	17	7	45	4	14	0	87
Tháng 4 2010	3	6	27	3	17	0	56
Tháng 5 2010	1	15	9	5	16	3	49
Tổng số 2010	26	43	143	18	68	4	302

*Ghi chú: Số liệu này chỉ thể hiện một phần nhỏ trong số các vụ săn bắt, buôn bán ĐVHD đang diễn ra ở Việt Nam, và dựa trên những thông tin ENV nhận được.

Chương trình Bảo vệ động vật hoang dã

Chương trình bảo vệ động vật hoang dã (ĐVHD) của ENV được thành lập vào tháng 1 năm 2005 với chức năng quản lý đường dây nóng, tiếp nhận thông tin về nạn buôn bán ĐVHD trái phép ở Việt Nam. Thông tin về các vụ vi phạm nhận được qua đường dây nóng nhanh chóng được phòng Bảo vệ ĐVHD của ENV chuyển đến các cơ quan chức năng và sau đó tiếp tục theo dõi quá trình điều tra, xử lý tang vật và đối tượng vi phạm. ENV cũng thông báo lại cho người cung cấp thông tin về kết quả xử lý vi phạm. Báo cáo về các vụ vi phạm được lưu trữ trong cơ sở dữ liệu bảo vệ ĐVHD của ENV.

Mục đích của chương trình Bảo vệ ĐVHD:

- Khuyến khích sự tham gia của quần chúng trong nỗ lực ngăn chặn nạn buôn bán trái phép ĐVHD: thông báo các vi phạm, tham gia điều tra và theo dõi các trường hợp vi phạm.
- Hỗ trợ các cơ quan chức năng trong việc thực thi pháp luật, xử lý ĐVHD tịch thu, thu hút sự hỗ trợ của các cấp lãnh đạo, đánh giá cao những nỗ lực của các cơ quan chức năng v.v..
- Trực tiếp ngăn chặn các vi phạm.
- Lưu trữ thông tin về các vụ vi phạm để xác định tình trạng, xu hướng buôn bán ĐVHD; đồng thời hỗ trợ các cơ quan chức năng hoàn thiện các văn bản pháp luật và việc thực thi luật bảo vệ ĐVHD.

Chương trình Bảo vệ ĐVHD của ENV được các tổ chức Humane Society International, The Whitley Fund for Nature, The MacArthur Foundation và SeaWorld and Busch Gardens Fund tài trợ.

ENV xin chân thành cảm ơn Hiệp hội Bảo vệ Động vật Thế giới (WSPA) đã tài trợ cho bản tin này.

Thông tin chi tiết, xin liên hệ:

Chương trình Bảo vệ ĐVHD

Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên (ENV)
Số 5. IF1, ngõ 192, Phố Thái Thịnh, Quận Đống Đa, Hà Nội
Tel/Fax: (84 4) 3514 8850
Email: env@fpt.vn

ENV Website: www.thiennhien.org (Tiếng Việt)
ENV Website: www.www.envietnam.org (Tiếng Anh)
Thư viện ảnh: www.savingvietnamswildlife.org
ENV Facebook: <http://www.facebook.com/group.php?gid=47162312016>

Đường dây nóng bảo vệ động vật hoang dã

Nếu bạn thấy động vật hoang dã bị vận chuyển, buôn bán, tàng trữ, hãy báo cho kiểm lâm, cơ quan chức năng địa phương hoặc liên hệ đường dây nóng Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên

Hotline: **1800-1522** Email: **Hotline@fpt.vn**

Góp sức bảo vệ ĐVHD ở Việt Nam chỉ bằng một cuộc gọi!